

CELE TREI STATUI DE PE ALEEA MAREȘALILOR

THE MARSHALL ALLEY AND ITS THREE STATUES

General de brigadă (r) prof. univ. dr. Florian TUCĂ*

Rezumat: În acest articol este prezentată în mod succint o trecere în revistă a faptelor regelui României Ferdinand I și ale mareșalilor Alexandru Averescu și Constantin Prezan împreună cu datele lor biografice și a percepției lor în epocă.

Cuvinte-cheie: Regele românilor Ferdinand I; Alexandru Averescu; Constantin Prezan; date biografice; percepția lor în epocă.

Abstract: In this paper is presented in a short manner an activity assessment of King Ferdinand I and Alexandru Averescu and Constantin Prezan, Marshalls of Romania, together with their biographical data and how they were perceived etc.

Keywords: King of Romanians Ferdinand I; Alexandru Averescu; Constantin Prezan; biographical; how they were perceived.

Iașul se numără printre orașele românești cu cel mai mare număr de statui și de alte monumente și însemne memoriale de interes istoric. Faptul este pe deplin explicabil. El a avut și are o istorie străveche și glorioasă. A fost, vreme îndelungată, capitala statului românesc Moldova și unul dintre cele mai înfloritoare centre economice, cultural-științifice, militare și religioase din întreaga arie de viațuire românească. Acolo au trăit și au lucrat, spre binele tuturor românilor, iluștri bărbați de stat, oameni de cultură și eroi ai neamului. Numele multora dintre ei sunt consemnate, cu majuscule, și pe soclurile statuiilor ce li s-au înălțat, în decursul timpului, în această parte de Țară, în amintirea, în memoria și întru slava lor.

În consecință, considerăm necesar să cităm, doar ca exemplificare, câteva dintre așa-zisele memoriale: statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare și cel Sfânt; grupurile statuare sau statuile dedicate unor străluciți voievozi și domnitori români, așa cum au fost Dragoș Vodă, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, Ioan Vodă cel Cumplit și Petru Rareș, Vasile Lupu și Dimitrie Cantemir,

---

* Prof. univ. dr., membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, istoric.

Alexandru Ioan Cuza și alții; statuile sau busturile lui Miron Costin, Mihail Kogălniceanu, Mihai Eminescu, Gheorghe Asachi, Costache Negri, Vasile Alecsandri etc.; monumentele eroilor războiului de independență și al celor din războiul de reîntregire națională și multe altele.

Cu mai bine de 10 ani în urmă, Iașul din zilele noastre avea să fie înnobit cu încă trei noi și reprezentative statui, dedicate, de data aceasta unor renumiți și venerați mareșali ai României, dintre cei opt care au primit această înaltă și onorantă demnitate, șapte dintre ei, din partea statului român, iar unul din partea Germaniei și apoi și a Rusiei țariste.

Care sunt cei trei mareșali ale căror statui aveau să împodobească un loc bine cunoscut și iubit de către ieșeni și de către toți românii de bine, adică Dealul Copoului? Este vorba de regele Ferdinand I, Alexandru Averescu și Constantin Prezan. Locul ales de către inițiatorii și realizatorii respectivului ansamblu statuar avea să primească, până la urmă denumirea de „**Aleea Mareșalilor**” și cu această titulatură va rămâne el consemnat în istorie. Am zis „până la urmă”, nu așa, la întâmplare sau din fuga condeiului, ci ținând seama de evoluția evenimentelor legate de edificarea complexului statuar de pe Dealul Copoului, în fruntea cărora s-a aflat încă de la început, primarul de atunci al orașului Iași, profesorul Constantin Smirad și un oștean de excepție din zilele noastre, generalul Mircea Chelaru, fost comandant al marii unități ieșene (Corpul 10 armată „Ștefan cel Mare”, iar apoi șef al Statului Major General al Armatei României). Cei care au inițiat și sub conducerea cărora s-au realizat statuile celor trei mareșali ai României, au botezat, la început, locul în care ele urmau să fie așezate, cu denumirea de „**Aleea Mareșalilor Militari**”. Ei gândeau ca acolo să fie rânduite busturile turnate în metal ale celor trei mareșali care fuseseră și militari de carieră ai armatei române și anume Alexandru Averescu, Constantin Prezan și Ion Antonescu. În această idee, cu aprobările de rigoare obținute atât de la București, cât și pe plan local, s-a trecut la treabă. Mai întâi s-a fixat locul de dispunere a statuiilor și anume, pe Dealul Copoului. Apoi s-a elaborat proiectul propriu-zis al ansamblului statuar. Busturile celor trei mareșali aveau să fie realizate de către sculptori de la Studioul Plastic al Armatei, de unde se obținuse aprobarea din partea conducerii acestuia. Ele urmau să fie la început modelate în ghips, iar apoi turnate în alamă. Metalul necesar fusese obținut, fără costuri financiare din partea șefului Statului Major al Forțelor Terestre, care pusese la dispoziția studioului plastic circa o tonă și jumătate de tuburi de proiectile de artilerie ce fuseseră scoase din uz și care urmau apoi să fie topite pentru turnarea busturilor. La rândul lor, cei de la Iași și-au concentrat eforturile pentru construirea soclurilor pe care aveau să fie așezate busturile celor trei mareșali. Acestea s-au înălțat într-un timp record, prin materiale și prin forță de

muncă plătite din donațiile benevole în bani făcute, în principal, de către cadrele militare din garnizoană.

Dar în ultima decadă a anului 1999, pe când aproape toate treburile strâns legate de edificarea ansamblului statuar erau aproape terminate, așa, pe neașteptate, s-a ivit o problemă care avea să pună în pericol inaugurarea „memorialului gloriei” de pe Dealul Copoului, așa cum începuse să fie denumit el pe plan local. Ce se întâmplase între timp? De la București, așa cum avea să consemneze într-un interviu de dată foarte recentă, generalul Mircea Chelaru, care era, de drept și de fapt, unul dintre principalii artizani ai construirii ansamblului statuar, **„lucrurile au luat o turnură scandalosă”**. În mod concret, cei cu funcții foarte înalte de la București, din considerente multiple și adesea contradictorii, la care nu ne vom referi aici, n-au mai fost de acord ca în cadrul celor trei busturi ce urmau să fie așezate pe Aleea Mareșalilor Militari din Iași să figureze și chipul mareșalului Ion Antonescu. Ei aveau să-și aducă aminte, așa ca peste noapte, că acesta fusese considerat „persona non grata”, ca să ne exprimăm aici direct și fără ocolișuri. Ca urmare, chipul respectivului mareșal nu mai putea fi așezat sau văzut pe monumentele românești de for public. În consecință, nici pe preconizata Alee a Mareșalilor Militari din Dealul Copoului. Ca și cum această veste n-ar fi fost pe deplin alarmantă pentru cei care se ocupau direct de această treabă, pe plan local, adică la Iași, „unele voci înveninate”, așa cum le aprecia generalul Mircea Chelaru, în interviul la care ne-am referit, „au început să-l șantajeze pe primarul orașului Iași, Smirad, strigându-se, în dreapta și în stânga, cu răutate și cu ură, chiar și pe unele străzi, să nu apară Antonescu pe Alee”. În virtutea acestui fapt, așa cum va spune același general, **„Era în pericol, deci, inaugurarea grupului statuar”**. Pentru a se evita așa ceva, în mintea generalului Chelaru s-a născut o idee de-a dreptul salutară și salvatoare și anume: să înlocuiască bustul mareșalului Ion Antonescu cu un altul! Dar cu care anume? Având o minte luminată și fiind, totodată un bun cunoscător al biografiilor tuturor mareșalilor români, s-a oprit, ca printr-o minune, la cel mai indicat. **„Imediat – ne spune el în interviul la care ne-am referit – m-am gândit la Regele Ferdinand”**. Era o gândire ivită ad-hoc, care avea și o deplină acoperire și justificare: regele Ferdinand își legase în mod organic numele de bogata și frumoasa istorie a Iașului. Printre altele, în anii Primului Război Mondial el și suita sa regală și militară s-au aflat, timp de peste doi ani de zile, la Iași. De acolo, a condus cu măiestrie destinele țării s-a aflat în fruntea armatei în înalta postură de comandant suprem, a comandat oșterea română și a condus efectiv, operațiile militare ale armatei etc. Referindu-se la acest înalt și strălucit personaj, al cărui bust urma să-l înlocuiască pe cel al lui Ion Antonescu, în interviul său, generalul Chelaru avea să spună următoarele: **„Imediat m-am gândit la Ferdinand, al cărui bust străjuia, alături de cel al domnului Cuza, fresca istorică de la etajul 1 al clădirii MapN. Avea aceleași dimensiuni cu cel al lui Antonescu, fiind lucrat de același sculptor... Atunci am hotărât ca bustul**

regelui Ferdinand să fie transportat de la București la Iași". Și lucrurile aveau să evolueze în această direcție. În noua situație, cei ce s-au ocupat de edificarea complexului statuar de pe Dealul Copoului au fost nevoiți, în mod îndreptățit, ca denumirea inițială a locului în care el urma să se amplaseze, adică aceea de „**Aleea Mareșalilor Militari**”, să se numească așa: „**Aleea Mareșalilor din Copou**”. Ce a urmat după aceea, vom spune, pe scurt, în continuare: inaugurarea oficială a complexului memorial sau statuar. Acțiunea s-a desfășurat, se zice, pe data de 25 martie 2000, zi în care în garnizoana Iași avea să depună jurământul militar un nou contingent de recruți. A avut loc un ceremonial în toată regula: cu dezvelirea propriuzisă a statuilor, efectuată în sunete de alămuri și în uralele participanților cu expuneri elogioase la adresa celor cărora li se ridicaseră statui; cu depuneri de jerbe și coroane de flori la baza soclurilor însemnelor memoriale etc.

Presa locală ieșeană, însă nu, din păcate, și principalele ziare reprezentative ce apăreau la București a consemnat așa cum se cuvine evenimentul. Iar apoi, despre statuile celor trei mareșali de la Iași avea să se scrie doar din când în când, în special cu prilejul unor zile aniversare ale eroilor neamului românesc (de exemplu, și de ziua Armatei). În această privință, după opiniile noastre, materialul cel mai amplu, mai clar, mai complet și mai frumos dintre toate acestea a apărut în ziarul ieșean „**Rezervistul**”, în numărul său din ziua de 25 octombrie 2014, publicație editată de către „**Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră**”, filiala Iași. Materialul respectiv este astfel intitulat: „Pe Aleea Mareșalilor Militari. De strajă doar trei din cei șapte mareșali ai României, care au fost opt”. El reprezintă, de fapt, un amplu interviu pe care redactorul-șef al publicației ieșene, colonelul (r) Grigore Radoslovescu, l-a luat cam după scurgerea unui deceniu și mai bine, de la inaugurarea statuilor celor trei mareșali, generalului (r) cu patru stele, Mircea Chelaru, cel ce s-a numărat printre inițiatorii și edificatorii complexului statuar. În ceea ce ne privește, nouă, autorilor articolului de față, ne-a plăcut din acel interviu, în mod deosebit, două dintre aprecierile făcute de către cei doi protagoniști ai interviului, în partea de încheiere a acestuia. În această privință, generalul Mircea Chelaru a spus următoarele: „Azi, acolo, în Dealul Copoului, în aceeași concepție a simetriei, există un loc rezervat pentru a patra statuie. Să luăm aminte!” Cel interviuat nu spune despre ce statuie ar fi vorba. Dar se deduce din spusele domniei sale de care anume, adică de cea a mareșalului Antonescu – n.n.). La rândul său, autorul interviului, colonelul Radoslovescu, a ținut să facă și domnia sa această apreciere de sinteză și de încheiere, dar care este strâns legată de cele spuse de general: „Și acel spațiu ar trebui extins pentru statuile tuturor celor șapte mareșali ai României, care au fost opt” (în concepția și în viziunea gazetarului militar, cel de-al optulea mareșal al României, era regele Carol I, care primise la timpul său, demnitatea sau rangul de

feldmareșal al României și apoi, Bastonul de Mareșal din partea țarului Rusiei – n.n.).

Rămâne evident, ca spusele atât de clare, de directe și de expresive ale celor doi protagoniști citate de noi în partea de încheiere a acestui articol, să fie reținute, apreciate și analizate de către cei în drept, iar apoi, după concluziile formulate, să ia deciziile ce se cuvin, având însă mereu în atenție, pe de o parte, respectarea adevărului istoric, iar pe de altă parte, respectul ce se cuvine dat străluciților noștri înaintași și eroi ai neamului românesc, prin înălțarea de monumente și însemne memoriale întru amintirea, gloria și slava lor, fie că aceștia au fost ostași simpli,ofițeri, generali sau mareșali.

BIBLIOGRAFIE

Dr. TUCĂ Florian, dr. GHEORGHE Costache, *Altarele eroilor neamului*, București, 1994.

Dr. TUCĂ Florian, dr. SITEANU Eugen, DOMNIȘORU Laurențiu, POPESCU-CĂLĂRAȘI Marius, *Cei opt mareșali ai României*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014.

Pe Aleea Mareșalilor din Copou, în ziarul *Rezervistul*, nr. 3-4, din 25 octombrie 2014.

